

Futurum

DERIVAČNÍ SCHÉMA:

					-iu	-ime
Kmen infinitivu	-	‡	+ -s-	+	-i	-ite
						-(0)

kalbėti, kālba, kalbéjo → kalbė- ‡ + -s- + # → kalbėsiu, kalbėsi, kalbės (...)
sėdėti, sėdi, sėdėjo → sėdė- ‡ + -s- + # → sėdėsiu, sėdėsi, sėdės (...)
rašyti, rāšo, rāšė → rašy- ‡ + -s- + # → rašysiu, rašysi, rašys (...)

KOMENTÁŘ

1. Třetí osoba končí na sufix, nemá žádnou koncovku.
2. Pokud infinitivní kmen končí na souhlásky *s*, *z*, *š*, *ž*, dochází k reakci se sufixem *-s-* :

-s- + s → s: mēsti → mēs - ‡ → mēs -s- # → aš mēsiau, tu mēsi (...) [hodit]
-z- + s → s: mėgzti → mėgz - ‡ → mėgz -s- # → aš mėgsiau, tu mėgsi (...) [plést]
-š- + s → š: nēšti → nēš - ‡ → nēš -s- # → aš nēšiau, tu nēši (...) [nést]
-ž- + s → š: grįžti → grįž - ‡ → grįž -s- # → aš grįšiau, tu grįši (...) [vrátit se]

3. Třetí osobu futura postihují dva foneticko-prozodické procesy:

(a) slovesa o jednoslabičném infinitivním kmeni (předponu nepočítáme) na *-ūti*, *-yti*, v třetí osobě futura mají krátké *-u-*, *-i-*:

būti → **bus** [být]; **griūti** → **grius** [padat; chátrat]
lyti → **lis** [pršet]; **gyti** → **gis** [hojit se]

Poznámka. Tento proces postihuje uzavřenou skupinu sloves:
būti, yra; buvo [být]; *žūti, žūva, žuvo* [zahynout]; *griūti, griūva, griuvo* [padat; chátrat]; *pūti, pūva, puvo* [hnít]; *kliūti, kliūva, kliuvo* [zachytit se, zavadit za něco]; *lyti, lyja, lijo* [pršet]; *gyti, gyja, gijo* [hojit se]; *ryti, ryja, rijo* [polykat].

(b) v třetí osobě futura dochází k metatonii (proměně intonace): klesavá intonace (akut) se mění na stoupavou (cirkumflex). Ostatní gramatické osoby zachovávají prozodické charakteristiky infinitivu:

sakýti → **sakýsiu, sakýsi, sakỹs** [řikat]; **kláusti** → **kláusiu, kláusi, klaūs** [ptát se]

Poznámka. Metatonie v tomto případě funguje pouze v případě klesavé intonace, infinitivní cirkumflex (stoupavá intonace) zůstává beze změn:

šauti → šaūs [střílet], ale šaūkti → šaūks [křičet]

Také musíme pamatovat, že metatonie nepostihuje tvary o krátké přízvučné slabice, na které se intonace vůbec nemůže projevit. To platí, např., pro slovesa, vyjmenována pod bodem (a).

CVIČENÍ. Vyčasujte ve futuru:

láukti, láukia, láuké [čekat]; ródyti, ródo, ródě [ukazovat]; válgyti, válgo, válgě [jíst]; būti, yrà, bŭvo [být]; věžti, věža, věžě [vézt]; pèšti, pèša, pèšě [škubat]; dainúoti, dainúoja, dainãvo [zpívat]; lýti, lýja, lijo [pršet]; zíržti, zíržia, zíržě [bzuchet]; gýti, gýja, gijo [hojit se]